

แนวคิดและคำนิยาม

ความเป็นมาของปัญหายาเสพติด

ฝิ่นซึ่งเป็นปัญหายาเสพติดที่สำคัญในอดีตนั้น มีกำเนิดในประเทศเม็กซิโกอเมริกา¹ ซึ่งเริ่มแรกนั้นชาวอียิปต์ใช้ในทางเวชกรรม รักษาโรคได้ทุกชนิด ต่อมาได้ใช้สูบเพื่อหาความสุข และเริ่มระบาดไปสู่ประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศจีน ฝิ่นมีบทบาทสำคัญทำให้เกิดความ รุนวายเป็นทางการเมืองและการปฏิวัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่นำมาสู่ความหายนะของประเทศ

สำหรับประเทศไทย ฝิ่นเข้ามาแพร่หลายเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด แต่จาก หลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือกฎหมายตราสามดวงได้มีบทลงโทษผู้สูบฝิ่น ชื้อฝิ่น ขายฝิ่น ซึ่ง บัญญัติไว้ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1² แสดงว่าได้มีการสูบฝิ่นและซื้อขายฝิ่นตั้งแต่สมัย กรุงศรีอยุธยาแล้ว ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ยังคงมีนโยบายควบคุมและปราบปรามปัญหาฝิ่น อยู่ โดยเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งมีนโยบายปราบปรามการค้าฝิ่น อย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงออกกฎหมายที่มีบทลงโทษผู้ค้าฝิ่นถึงขั้นประหารชีวิต³ ต่อมาในสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเปลี่ยนนโยบายเกี่ยวกับฝิ่นใหม่โดยยอมให้

¹ "ประวัติความเป็นมาของการใช้ยาเสพติดให้โทษ," ยาเสพติดให้โทษและหลักสูตร อบรม 1 สัปดาห์ (มกราคม 2516) : หน้า 1.

² สุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล, "นโยบายเกี่ยวกับฝิ่นของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว." สะพาน : หน้า 90.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 92.



ชาวจีน เสพและจำหน่ายฝิ่นได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ปัจจัยที่สำคัญในการเปลี่ยนนโยบายนี้คือ ปัจจัยทางการเมืองจากภายนอกประเทศ¹ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ² นอกจากนี้ยังทำให้สามารถควบคุมบุคคลที่เสพยาเสพติดได้ทั่วถึงและสามารถป้องกันผู้เสพยาเสพติดใหม่ได้ง่าย ตลอดจนสะดวกในการปราบปรามพวกฮั่งฮี้³ ซึ่งมีบทบาทในสมัยนั้นมาก จนกระทั่งในปี 2501 คณะปฏิวัติภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้พิจารณาเห็นว่า การเสพยาฝิ่นเป็นที่รังเกียจของสังคม และเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยอย่างร้ายแรง จึงสมควรให้เลิกการเสพและจำหน่ายฝิ่นในประเทศไทย และได้มีการประกาศของคณะปฏิวัติให้เลิกการเสพ และจำหน่ายฝิ่นโดยเด็ดขาดทั่วราชอาณาจักร⁴

หลังจากที่รัฐบาลมีคำสั่งให้เลิกเสพและจำหน่ายฝิ่นได้ไม่นานนัก นักเคมีผู้ผลิตเฮโรอีนชาวฮ่องกงได้เดินทางเข้าประเทศไทย และผลิตเฮโรอีนออกสู่ตลาดยาเสพติดของไทย เฮโรอีนจึงได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วแทนที่ฝิ่น⁵ เพราะผู้สูบฝิ่นหาฝิ่นสูบได้ยาก ก็หันมาเสพเฮโรอีน นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ไม่เคยสูบฝิ่นมาก่อน เมื่อได้เสพเฮโรอีนไม่ว่าจะโดยตั้งใจ หรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็จะกลายเป็นผู้ติดเฮโรอีน ทำให้ผู้ติดยาเสพติดเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และเพิ่มขึ้นรวดเร็วแบบทวีคูณเพราะเฮโรอีนเสพได้ง่าย สะดวกในการนำติดตัว และเฮโรอีนยังมีอำนาจร้ายแรงกว่าฝิ่น เฮโรอีนจึงเป็นยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังมียาเสพติดประเภทอื่น ๆ ที่มีผู้นิยม คือ กัญชา ฝิ่น และมอร์ฟีน แต่ยาเหล่านี้ไม่มีความสำคัญเท่าเฮโรอีน เพราะผู้ติดยาเสพติดไม่ว่าจะเริ่มเสพยาชนิดใดเป็นชนิดแรก

¹ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล, สะพาน, หน้า 96.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 102.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 105.

⁴เสริน พงคะกิตานนท์, วารสารสังคมศาสตร์, หน้า 14.

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

ถ้าเริ่มทดลองใช้เฮโรอีน มักจะใช้เสฟเป็นประจำไม่กลับมาเสพยาที่เคยเสฟมาก่อน ส่วนยานอนหลับและยากล่อมประสาท ซึ่งถือเป็นยาเสฟติดเหมือนกัน ถึงแม้จะไม่ร้ายแรงเท่ายาเสฟติดชนิดอื่น ควรจะมีการควบคุมและระวังอย่างใกล้ชิด เพราะอาจเป็นปัญหาขึ้นในอนาคตก็ได้

แหล่งที่มาของยาเสฟติดให้โทษในประเทศไทย

แต่เดิมพื้นที่ใช้ในประเทสไทย มาจากภาคใต้ของจีน อินเดีย และประเทศแถบเอเชียกลาง ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในแผ่นดินจีน และองค์การสหประชาชาติพยายามควบคุมการนำฝิ่นจาก เอเชียกลางมาสู่ เอเชียอาคเนย์อย่างเข้มงวด จึงเริ่มมีการปลูกฝิ่นมากขึ้นในบริเวณที่เรียกว่าสามเหลี่ยมทองคำ¹ อันมีเนื้อที่ประมาณ 60,000 ตารางไมล์² ตั้งครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของพม่า ไทย และลาว ในปีหนึ่ง ๆ สามเหลี่ยมทองคำสามารถผลิตฝิ่นดิบไม่น้อยกว่า 700 ตัน³ และเฮโรอีนร้อยละ 50 ของโลกก็ได้มาจากแหล่งนี้⁴

ยาเสฟติดให้โทษบางชนิด

1. ยาเสฟติดประเภทฝิ่น ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน รวมทั้งอนุพันธ์ของฝิ่น เป็นยาที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการแพทย์ เพื่อระงับความเจ็บปวดอันเนื่องมาจากผ่าตัด การแตกหักของกระดูก หรือถูกเผาไหม้ ยาเหล่านี้จะกดระบบประสาทส่วนกลาง เพิ่มความง่วง และลดปฏิกิริยาทางร่างกาย ทำให้เกิดอาการคลื่นเหียนอาเจียน ท้องผูก คับ หน้าแดง การหดรัศของ

¹ จิตร สิริธอมร และคนอื่น ๆ , รายงานผลการวิจัย , หน้า 6.

² "สามเหลี่ยมทองคำ." ยาเสฟติดให้โทษและหลักสูตรอบรม 1 สัปดาห์
(มกราคม 2516) : หน้า 1.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

ลูกตาคว่ำ และมีผลบังคับต่อระบบหายใจ ถ้าเสพมากจะทำให้ผู้เสพถึงตายได้¹

2. โคเคอิน เป็นยากระตุ้นประสาทซึ่งได้จากต้นโคคา ปลุกมากทางตะวันตกของทวีปอเมริกาใต้ มีลักษณะเป็นผลึกสีขาวหรือไม่มีสีฤทธิ์ของยาทำให้รู้สึกตื่นเต้น มีผลกระตุ้นมากกว่าปกติ พุดแก่ง และลดความเหนื่อยอ่อน ช่วงตาจะขยายกว้างขึ้น การเต้นของหัวใจเร็วขึ้น และความดันโลหิตสูงขึ้น แต่ถ้าวางกายได้รับโคเคอินมากเกินไป จะทำให้มีอาการเป็นไข้ อาเจียน ชัก ละเอียด ตกใจกลัว การหายใจและการทำงานของหัวใจจะถูกกดตันมากบางครั้งอาจถึงตายได้²

3. แอมเฟตตามีน เป็นยากระตุ้นประสาทอีกชนิดหนึ่ง ยานี้จะทำให้ความอยากอาหารลดน้อยลง แก้อาการที่ต้องการนอนตลอดเวลา ทำให้ความดันสูง หัวใจเต้นเร็ว ผู้เสพยาจะมีอาการตื่นตัวเร็ว ซึ่งทำให้ต้องเพิ่มปริมาณยามากขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าเสพมาก ๆ จะทำให้เกิดอาการจิตวิปลาส³

4. แอลเอสดี เป็นยาเสพติดประเภทเปลี่ยนการรับและแปลความรู้สึก สามารถบิดเบือนหรือเปลี่ยนความรู้สึกให้ผิดไปจากความเป็นจริง ทำให้ผู้เสพนึกว่าตนเป็นผู้วิเศษ เป็นยาที่เสพแล้วทำให้หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตและอุณหภูมิสูงขึ้น มือเท้าสั่น หายใจไม่สม่ำเสมอ⁴

5. กัญชา เป็นพืชล้มลุกที่คล้ายกับพวกยาสูบ พืชชนิดนี้มีอยู่ทั่วไปในโลก โดยเฉพาะในจาไมกา เม็กซิโก แอฟริกา อินเดีย ประเทศแถบตะวันออกกลาง และสหรัฐอเมริกา ผลของยาขึ้นอยู่กับขนาดการบริโภคและชนิดของยาส่วนของพืชที่เป็นส่วนที่ทำให้มีผลเป็นสิ่งที่เสพติด มีอยู่ในส่วนที่เป็นดอก เมล็ด และใบเท่านั้น⁵

¹ Drug Enforcement Administration. "Fact sheet."

Washington, D.C. : 1973 ; p 31 - 33 .

² Ibid., p 40.

³ Ibid., p 40.

⁴ Ibid., p 45 - 46.

⁵ Ibid., p 35 - 37.

คำนิยาม

1. ผู้ป่วยติดยาเสพติด หมายถึง ผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาเพื่อออกจากโรงพยาบาลจิตเวชารักษ์

2. สถานภาพสมรส แบ่งออกเป็น

โสด หมายถึง ชายหรือหญิงที่ยังมิได้สมรส

สมรส หมายถึง คู่สามี-ภรรยาที่อยู่ด้วยกันโดยมีการจดทะเบียนสมรส

อยู่ร่วมกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรส หมายถึง คู่สามี-ภรรยาที่อยู่ด้วยกัน

แต่มิได้มีการจดทะเบียนสมรส

สมรสแต่แยกกันอยู่ หมายถึง คู่สมรสที่แยกกันอยู่แต่มิได้ถอนทะเบียนสมรส

และคู่สมรสที่ไม่ได้จดทะเบียนและแยกกันอยู่

หย่า หมายถึง คู่สมรสที่ได้ถอนทะเบียนสมรส และคู่สามี-ภรรยาที่ได้

จดทะเบียนสมรสที่แยกทางกันโดยเด็ดขาด

หม้าย หมายถึง คู่สามี-ภรรยาที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไป

3. การศึกษา ได้จำแนกการศึกษาไว้ดังนี้

ไม่ได้รับการศึกษา หมายถึง บุคคลที่ไม่เคยเข้าศึกษาในโรงเรียน

ประถมศึกษาตอนต้น หมายถึง บุคคลซึ่งสอบได้ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1

ถึงประถมศึกษาปีที่ 4

ประถมศึกษาตอนปลาย หมายถึง บุคคลซึ่งสอบได้ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 5

ถึงประถมศึกษาปีที่ 7

มัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง บุคคลซึ่งสอบได้ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง

มัธยมศึกษาปีที่ 3

มัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง บุคคลซึ่งสอบได้ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 4

ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5

อาชีวศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งสอบได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ของการศึกษาระดับ
อาชีวศึกษา ทั้งระดับอาชีวศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

ปริญญาตรี หมายถึง บุคคลซึ่งสอบได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ของการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี

อื่น ๆ หมายถึง บุคคลซึ่งสำเร็จการศึกษาอย่างอื่นซึ่งมิได้จำแนกไว้ใน
การศึกษาใด ๆ ดังกล่าวข้างต้น

4. ปัญหาระหว่างเรียน หมายถึง เหตุการณ์ใด ๆ ก็ตามที่ผู้ป่วยคิดว่าเป็นปัญหาเกี่ยว
กับการเรียนของตัวเองขณะเรียนหนังสือ

5. เพื่อน

เพื่อนร่วมโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่เคยศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน

เพื่อนนอกโรงเรียนหมายถึง ผู้ที่ไม่เคยศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน

6. บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย หมายถึง บุคคลซึ่งผู้ป่วยติดยาเสพติดได้อาศัยอยู่ด้วยในช่วง
30 วัน ก่อนเข้ารับการรักษา

7. บุคคลที่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ด้วย หมายถึง บุคคลที่ผู้ป่วยติดยาเสพติดใช้เวลา
ส่วนใหญ่อยู่ด้วยในช่วง 30 วัน ก่อนเข้ารับการรักษา

8. สถานภาพการทำงาน แบ่งออกเป็น

นักเรียนนักศึกษา หมายถึง บุคคลที่ยังเรียนหนังสืออยู่ หรือบุคคลที่ใช้
เวลาส่วนใหญ่เรียนหนังสือและทำงานในเวลาว่าง

ผู้ไม่มีงานทำ หมายถึง บุคคลซึ่งไม่มีงานทำใด ๆ ทั้งสิ้นในช่วง 30 วัน
ก่อนเข้ารับการรักษา หรือผู้ทำงานให้กับครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง

ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง บุคคลที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานโดยได้รับ
ค่าจ้าง แบ่งเป็น

ข้าราชการ หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานในส่วนราชการ
ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานในสถานประกอบการธุรกิจ เอกชน
รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งผู้ซึ่งทำงานในหน่วยราชการแต่ยังมิได้บรรจุ
ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของสถานประกอบการ
ซึ่งมีการดำเนินการบริหารงานโดยบุคคลตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป

9. จำนวนวันที่ทำงาน หมายถึง จำนวนวันที่ทำงานในหนึ่งสัปดาห์ แบ่งเป็น

ไม่แน่นอน หมายถึง จำนวนวันที่ทำงานในหนึ่งสัปดาห์ไม่แน่นอน
ทำงานทุกวัน หมายถึง ทำงาน 7 วันในหนึ่งสัปดาห์
ทำทุกวันเว้นวันอาทิตย์ หมายถึง ทำงาน 6 วันในหนึ่งสัปดาห์
ทำทุกวันเว้นวันเสาร์-อาทิตย์ หมายถึง ทำงาน 5 วันในหนึ่งสัปดาห์

10. รายได้ประจำ หมายถึง รายได้ที่ได้มาจากการประกอบอาชีพซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่
ทำ

11. รายได้พิเศษ หมายถึง รายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากรายได้ประจำ

12. เริ่มใช้ยาเสพติด หมายถึง การเริ่มใช้ยาเสพติดเป็นครั้งแรก

13. เริ่มติดยาเสพติด หมายถึง การเริ่มใช้ยาเสพติดเป็นประจำทุกวัน

14. ผู้จำหน่ายยาเสพติด หมายถึง ผู้ที่กระทำให้ยาเสพติดเปลี่ยนมือไปยังผู้อื่น